

Protokoll

Onsdag 2020-11-12

Klockan 09:00-12:00

Via länk

Kallade:

Bygderådet Umeå: Alf Söderlund, Göran Sundqvist, Birgitta Jonsson, Gun-Britt Sandström

Västerbottens idrottsförbund: ~~Nielas Brömberg~~, Mikael Eriksson

Enskild förening på Umeå landsbygd: Maria Bergstén Stöckebygdens Utveckling, Joar

Sandström Holmöns utvecklingsforum

Företagarna Umeå: ~~Anna Åberg~~, Torbjörn Wennebro

LRF Umeå: Roger Sandström, Inger Edlund

Enskilt företag på Umeå landsbygd: Jorik Otterbjörk Holmöns Lanthandel, Kristina Johansson

Häljegård

Umeå universitet: ~~Charlotta Hedberg~~

SLU: Gun Lidestav

Umeå kommun: Mikael Berglund, Mattias Larsson, ~~Bore Sköld~~, Elmer Eriksson

Jennie Bergvall Kalén handläggare LBR, Elin Lindqvist sekreterare LBR

Inbjudna gäster:

Tomas Strömberg Stadsarkitekt Umeå kommun

Peter Hansi Tf. Regionbankschef Handelsbanken Regionbanken Norra Sverige

Dick Ekström Upphandlingsbyrån Umeå kommun

<i>Förutsättningar</i>	<i>Ex. infrastruktur, kommunikationer, byggande och service</i>
<i>Hållbar utveckling</i>	<i>Ex. attraktiv landsbygd, kultur, social hållbarhet, föreningsliv, jämställdhet, mångfald, ungdom</i>
<i>Lokalt näringsliv</i>	<i>Ex. företagande, besöksnäring, skogs- och lantbruk</i>

Ärende:	Omfattning:	Ansvarig:
Agenda:	<ul style="list-style-type: none"> • Välkommen, val av justerare • Arkitekturstrategi • Eftersnack: skolstrukturutredning • Covid-19: nuläge • Handelsbanken gästar: finansiering för nybyggnation och utbyggnad i landsbygd • Bilda arbetsgrupp i LBR: för att underlätta för småproducenter att sälja produkter till offentlig sektor • Stående punkter från landsbygdsutvecklaren • VA-strategin • Utredning strandskydd • Kort rapport från Holmön-besöket • Mötetider 2021 förslag • Övrigt 	
Välkommen	Val av justerare Alf Söderlund väljs till justerare för detta möte	
Arkitekturstrategi: obebyggd miljö inför seminarie i jan/feb	<p>Umeå kommuns stadsarkitekt går igenom arbetet med arkitekturstrategin och dess betydelse för landsbygden. Handlar bland annat om frågor som berör livsmiljö på andra sätt än bara boende. Gestaltning av livsmiljön, ändamålsenlig struktur, estetisk struktur, hänsyn till natur och kultur, form, tillgänglighet. Strategin ska aktualiseras och kopplas ihop med boverkets riktlinjer.</p> <p>Mycket av jobbet är att konkretisera strategin så att den kommer att användas och inte bara blir lagd på hyllan. Ska fungera att implementera på landsbygd likväl som i staden, även om det kan bli lite annorlunda.</p> <p>Arkitekturstrategin innebär inget nytt i sig, bara ett nytt sätt att jobba med det hela. Starkt sammankopplad med översiktsplanen och tillför ej ny text, utan sorterar snarare upp hur det är tänkt med gestaltning så att det blir lättare att förstå.</p>	Tomas Strömberg

	<p>Strategin ska ut på remiss och skickas till LBR innan beslut.</p> <p>Ett seminarium med Tomas Strömberg och LBR angående detta tema är planerat efter årsskiftet, men på grund av pandemin är datum ännu inte fastställt.</p> <p>Medskick från rådet: Vi vill ha en attraktiv och vacker landsbygd, och i det ingår även bebyggelsestrukturen och inte bara naturen.</p> <p>Vill uppmärksamma problematiken med att släppa på bostäder i jordbrukslandskapen, då förståelsen för arbetstider, lukt och annat som kan störa kan bli ett problem mellan grannar. Svårt att bedriva jordbruk om folk inte förstår vad den typen av verksamhet innebär.</p> <p>Motsättningar kan uppstå för att få åkermarken eller jordbruksmark att räcka till, redan nu är svårt med tillräckligt stor yta för dagens bönder och deras maskiner.</p> <p>Viktigt att lyfta fram goda exempel, ex. nya nötköttbönder (naturbeteskött) i Stöcke som finns på Instagram under namnet "nybörjarbönder". Spännande att kolla med nya bönder vad det är som gör att det blir attraktivt att starta upp något nytt. Finns nog mycket att lära av detta.</p>	
<p>Skol- strukturutredning- eftersnack från extrainsatta LBR- mötet i oktober</p>	<p>Skolutredningen var upp som ett ärende i Kommunstyrelsens planeringsutskott (KSplu) i början på veckan. Sedan väntar beslut i för- och grundskolenämnden, preliminärt i december.</p> <p>Förtydligande: det är För- och grundskolenämnden som äger frågan, ej en fråga för kommunfullmäktige. LBR:s inskickade yttrande läggs samman med andra yttranden och skolan sammanställer alla förslag och bereder detta inför beslut.</p> <p>Ordet fritt: Många synpunkter har inkommit till remissförslaget.</p> <p>Alla barn är garanterad att få gå i en skola som finns max 3 km från hemmet – närhetsprincipen. Men finns ingen skola så kan man hamna var som helst inom</p>	<p>Alla</p>

	<p>kommunen. Har man rätt till skolskjuts gäller endast det in mot stan.</p> <p>I vissa stråk finns det byggbar mark, ex. Stöcke-Ström, det är viktigt att planera rätt - när är det läge att bygga ut och hur klarar vi detta och vad finns det för lösningar under tiden?</p> <p>Många föräldrar är oroliga och berörda av denna fråga och det är viktigt komma ihåg barnen. Vissa barngrupper är redan nu splittrade och går på olika skolor trots att de är grannar.</p>	
Covid-19	<p>Nuläget har drastiskt förändras under veckan. Byggnadsnämnden har nu endast webbaserade möten. Det är lättare på landsbygden och redan nu syns ett ökat intresse av att bo på landsbygd på grund av pandemin.</p> <p>Digitala möten istället för fysiska: Viktigt med bra anslutning och bra upplägg samt att tekniken fungerar. Risk för ökad klyfta mellan de som är teknik-vana och de som inte är det. En utmaning för många byar.</p>	Alla
Finansiering för nybyggnation och utbyggnad i landsbygd	<p>Genomgång hur Handelsbanken resonerar kring finansiering för nybyggnation och utbyggnad i landsbygd.</p> <p>De har gjort en organisationsförändring vilket lett till dess regionstruktur, det är viktigt att beslut gällande finansiering även fortsättningsvis tas i regionen.</p> <p>Viktigt att produktionskostnaden är likvärdig med marknadsvärdet för att få finansiering från bank. Säkerhet vid lån är 85% av bedömt marknadsvärde. Vid nyproduktion där marknadsvärdet inte är detsamma som produktionskostnaden krävs stort eget kapital eller annan säkerhet.</p> <p>Återbetalningsförmågan är största frågan vid lån, och den är sällan ett problem. Problemet blir just skillnaden mellan produktionskostnad och marknadsvärde.</p> <p>Förut fanns inslag av statliga garantier och statliga lån som kunde användas för byggande i byar. I dagsläget är det oftast inte möjligt.</p> <p>Många ärver sitt boende eller byter ägare inom familjen på landsbygden, vilket leder till att</p>	<p>Peter Hansi Tf. Regionbank chef Handelsban ken Regionbank en Norra Sverige</p>

	<p>marknadsvärdet blir lågt i statistiken. Det kan också vara svårt att sätta korrekt marknadsvärde i lands- och glesbygd eftersom det finns färre referensobjekt, för få transaktioner. Då blir risken större att det blir en felbedömning. Det är lättare att få korrekta marknadsvärden i tätorter där det finns så många fler referensobjekt och där det sker många transaktioner. Detta gör att det oftast blir en individuell bedömning vid varje ärende. Därför viktigt att se så nära den lokala marknaden som möjligt.</p> <p>Bankerna tänker också på läget vid finansieringsförfrågan, strandtomt ger bättre marknadsvärde tex.</p> <p>Banken gör få förluster för felaktiga krediter på landsbygden, men det är svårt med finansiering utanför pendlingsavstånd till staden.</p> <p>En annan vanlig affär för banken är att bevilja lån för renovering av befintliga bostäder. Men även detta är kopplat till marknadsvärdet. Banken tittar då på vilket sätt den tänkta renoveringen kommer att bidra till ett ökat fastighetsvärde. Vissa begränsningar finns, ex. hur ofta fastigheten är omvärderad. Oftast skapas ett utrymme att låna pengar för detta, men i vissa fall svårigheter utifrån att en renovering inte ger den önskade effekten på marknadspriset ändå. Men den problematiken är förmodligen mer vanlig i glesbygd och inte i Umeå kommun.</p> <p>En problematik som finns både i landsbygd och i tätorter vad gäller att köpa befintliga bostäder och inte nybyggnation, är begränsningen som kommer av kravet på kontantinsats. Det blir problematiskt för förstagångsköpare som inte tidigare gjort bostadskarriär, då blir tröskeln högre för egeninsatsen. Kravet på amortering blir högre ju högre belåningen är. Det gör att det ska räcka till en högre insats och högre amortering än hur det sett ut historiskt.</p> <p>För produktionsjordbruk i samband med generationsväxlingar är finansiering sällan ett alternativ, kan bero på eget kapital i affären och där kan det vara svårt för banken att finansiera beroende av hur företaget går. Viktigt att poängtera för banken möjligheterna till utbyggnationer och vad det kommer att göra för avkastningen. Banken försöker vara</p>	
--	---	--

	<p>relevant för skogs- och lantbruk, men det är sällan som en bank kan vara med och finansiera ett förvärv fullt ut. Oftast blir det inslag där man behöver gå in med eget kapital som är ganska stort.</p> <p>Det finns upplevelser om att föreningar har svårt att låna pengar från bankerna. Bankens bedömning grundar sig på återbetalningsförmågan och hur tryggheten är, denna princip gäller även för föreningar. Det kan dock finnas en svårighet att bedöma återbetalningsförmågan i en förening där ägarformen blir mer diffus. Banken är exempelvis mer van att låna ut till bolag där ägarformen blir tydligare. Men oavsett ska det viktigaste vara hur återbetalningsförmågan presenteras.</p> <p>Pandemin visar på en ökad efterfrågan på bostäder i landsbygd, kombinera detta med att fler börjar jobba hemifrån. Är bra för bankerna att se möjligheten till ökade marknadsvärden på landsbygden. Oerhört viktigt att hålla koll på statistik och trender.</p> <p>Dialog är viktig för Handelsbanken som gärna ser att vi återkommer igen vid fler frågor.</p>	
<p>Bilda arbetsgrupp Förslag på åtgärder i ett första steg tillsammans med Näringsliv, Måltidsservice, Upphandling och LRF för att underlätta för småproducenter att sälja produkter till offentlig</p>	<p>Sammanfattning från förra mötet: Finns högt ställda mål från kommunen om att öka andelen närproducerad mat. Kan rådet göra något för att understödja denna utveckling? Ex. visa på att det finns efterfråga, intresse och en marknad. LBR:s sammansättning gör att vi har ett helikopterperspektiv som kan hjälpa till att underlätta en sådan utveckling. Bra både för livsmedelsförsörjningen och landsbygdsutvecklingen.</p> <p>Viktigt att informera Umeå kommuns upphandling om ett sådant arbete påbörjas och om det finns en vilja att påbörja produktion eller om man önskar komma in i offentlig upphandling. Det viktigaste är att titta på: vilka producenter finns och vilka är intresserade av det här?</p> <p>Det pågår diskussioner om en samlastningsenhet inom kommunen, detta skulle kunna göra att fler mindre leverantörer plockas in och att mindre volymer kan portioneras ut till vissa enheter, att upphandlingar delas upp på ett bättre sätt. Småproducenter kan samarbeta. Viktigt att säkerställa att allt görs på rätt sätt enligt lagen om offentlig upphandling samt att</p>	

	<p>livsmedlen är kontrollerade och säkrade, då kommunen inte själva utför den kontrollen.</p> <p>Viktigt att nå ut till producenterna. Upphandling kan hjälpa med arbetet och föra dialog med kommunens upphandlade grossister, ex. "vi vill att ni provar med det här, eller tittar över det här".</p> <p>Bra att tänka på att Strömdahla slakteri i Nordmalings kommun är det närmaste slakteriet vi har, värt också att nämna att ekologiska producenter finns inom kommunen.</p> <p>Ökad produktion är ett långsiktigt arbete som kan ta åtminstone några år att koppla samman. Viktigt att ha en trygg kundkrets och ett längre perspektiv då det tar tid att bygga upp produktion, samt för att peppa de som redan har produktion till att öka.</p> <p>Hur kan LBR hjälpa till att samordna detta? Det finns olika alternativ på hur rådet skulle kunna påbörja ett arbete för att stödja denna utveckling. Att bilda en arbetsgrupp är bra början.</p> <p>LBR är överens om att Inger Edlund (LRF) och Kristina Johansson (Enskild företagare på Umeå landsbygd) är bra representanter att driva frågan inom rådet.</p> <p>Ett första steg blir att göra en slags kartläggning och titta på frågor som: hur ser intresset ut, vad finns det för volymer idag, vad betalar vi för vissa varor idag, inom vilka produktområden finns det möjlighet till ökad produktion, hur ser det ut med arealer för småskalig verksamhet, hur ser processerna ut idag osv.</p> <p>Ökad livsmedelsproduktion är en viktig fråga både nationellt och regionalt och LBR ska givetvis inte göra något parallellt, utan som en del i det som redan sker. LBR:s arbete kan ex. bli en konkret del av arbetet med den lokala livsmedelsstrategin. Peter Juneblad, näringslivschef, kontaktas om detta.</p> <p>Sammanfattning: Jennie ordnar en träff mellan Kristina, Inger, Näringsliv, måltidsservice och Upphandling för att påbörja arbetet med en kartläggning i ett första steg. Steg 2 planeras tillsammans i rådet. Återrapport på nästa möte i februari.</p>	
--	---	--

<p>Stående punkter från landsbygdsutvecklar en</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Statistikrapporten: I förra mötesprotokollet fanns en formulering om att ett inspel som lyfts i rådet skulle tas med i kommande uppdatering av rapporten. Förtydligande om att inget ännu är bestämt vad som kommer tas med eller inte. Det finns fortfarande tid att komma med inspel till Jennie. • LEADER: nuläge Nästa programperiod blir förskjuten till 2023, vilket innebär att det dröjer ytterligare två år innan vi har möjlighet till LEADER-finansiering i vårt område. Dessa medel är väldigt viktiga för landsbygdsutveckling. <p>Två intresseanmälningar för att bilda leaderområde för Umeåregionens geografiska område (minus Örnsköldsvik kommun) är inskickade till Jordbruksverket. Det är föreningen Urnära och Umeåregionens kansli som skickat in dessa. Intresseanmälan är inte bindande eller avgörande för att bilda leaderområde. Nästa steg är att parterna kommer överens om hur arbetet tas vidare på bästa sätt och vilken förening som slutligen står bakom en LEADER-ansökan.</p> <p>Sedan 2018 har vi haft ett projektstöd i Umeå kommun, Stöd till lokalt ledd utveckling (LLU-stöd) som riktar sig till föreningar och utvecklingsgrupper på Umeå landsbygd. Det har finansierats med samma summa pengar som Umeå kommun årligen gick in med till det tidigare leaderområdet Urnära. LLU-stödet finns fram till 2020, men i och med att kommande programperiod nu skjuts fram med två år så skrivs ett förslag fram om att LLU-stödet förlängs i två år till. Så att det fortsättningsvis finns en pott pengar att söka ifrån tills dess att vi har ett finansierat leaderområde på plats.</p> • Umeåregionens landsbygdsutvecklingsstrategi: Arbetsgruppen har identifierat nyckelområden för samverkan. Strategin bygger på lokala, regionala och nationella planer och program 	
---	---	--

	<p>samt medborgardialoger och lokala samtal med bäring på landsbygdsutveckling. Strategin kommer inte ersätta kommunernas egna program. Ordet "strategi" innebär inte i detta sammanhang "handlingsplan" eller "åtgärdsprogram", utan syftet är endast att peka ut områden där kommunerna har störst nytta att samverka inom.</p> <p>Viktig med gemensam vägvisare som lyfter fram att Umeåregionens landsbygder är viktiga för kommunernas och regionens attraktivitet och hållbara tillväxt.</p> <p>Strategin utgår från Umeåregionens vision "världens bästa livsmiljö för 300 000 invånare år 2050".</p> <p>Tidsplan: 24/11 ska strategin antas i Umeå kommun genom KSplu inför det slutliga antagandet i Umeåregionrådet den 3/12.</p> <p>Denna strategi är ett kommuninternt dokument som går helt i linje med Umeå kommuns egna landsbygdsprogram. För oss som bor och verkar i Umeå kommun är det fortsättningsvis vår egen översiktsplan och landsbygdsprogram som gäller.</p>	
VA-strategin	<p>På väg att beslutas, tydligare fokus på vattenanvändning. Umeå är snart för stort för en vattentäkt. Det har setts över möjlighet att ha en där Umeälven och Vindelälven möts, det blir då mindre sårbart system. Lagstiftning ska skickas till riksdagen innan jul. Berör Täfteå, Sävar/Ostnäs, Norrmjöle/Sörmjöle (Mjölefjärden).</p>	Mikael
Utredning strandskydd	<p>Resultatet innan sista november. Regeringen har haft en utredningsperson som tittat på detta (januariöverenskommelsen) hoppas på att få en strandskyddsreglering som skyddar där det ska skyddas, men som kan vara tillåtande där det finns förutsättningar för det.</p>	Mikael
Kort rapport från Holmön-besöket i september	<p>Bra mottagande och genomgång av projektet Holmömodellen – förstudie kring servicelösningar för skärgård och landsbygd, som Holmöns Utvecklingsforum (HUF) har gjort.</p>	Mikael

	<p>Föreningen har ex. hanterat frågan om befolkningsunderlag på ett bra sätt genom begreppet "vistelseunderlag" som visar hur många som totalt vistas på ön, och inte endast de som är folkbokförda där. Genom projektet har de belyst hur viktig öns Prästgård är för fortsatt utveckling och de har bildat ett bygdebolag i syfte att köpa fastigheten från Sävar- och Holmförsamling som vill sälja.</p> <p>Den 10 november beslutade Umeå kommun genom Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott (KSna) att bevilja föreningen investeringsmedel för detta köp. Detta för att säkerställa att Prästgården fortsättningsvis finns till för lokalsamhällets behov. Umeå kommun kan med detta hyra lokalen kostnadsfritt för offentlig verksamhet under 5 år. Nästa steg för HUF är att söka investeringsmedel från Boverket, ansökan ska in i december och slutligt besked väntas i maj 2021.</p> <p>Viktigt att säkerställa att Boverket förstår att Umeå kommuns finansiering inte är avhängig möjligheten att bedriva verksamhet i Prästgården, så att det inte tolkas som ett hyresavtal.</p>	
Mötestider 2021 förslag	<p>3/2 (tid: 9–12)</p> <p>12/5 (tid: 8–12 eventuellt besök Mickelbogård)</p> <p>8/9 (tid: 7–14 eventuellt besök Holmön)</p> <p>1/12 (tid 9–12)</p> <p>Datum beslutas att de är ok, Elins skickar ut kallelse</p>	
Övrigt	<ul style="list-style-type: none"> • Landsbygdsdag 2021: vi håller kvar ambitionen att genomföra detta arrangemang framöver. Läggs in till nästa LBR möte • Utformning av LBR:s långsiktiga agenda: upplägget att kategorisera kallelsen utifrån vår långsiktiga agenda genom färger gillas av rådet. 	
Punkter till nästa möte	<ul style="list-style-type: none"> • I20-området, ha med detta som en punkt några möten framåt • Stående punkter från landsbygdsutvecklaren 	

Nästa möte	3/2 (tid: 9–12) via TEAMS	
-------------------	---------------------------	--

Noterat av:

Elin Lindqvist, sekreterare landsbygdsutvecklingsrådet

Webbsida: www.umea.se/lbr

Justerat av:

Mikael Berglund, Ordförande LBR

Alf Söderlund, Bygderådet Umeå